

Öppna jämförelser 2019

Krisberedskap inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

Värmeböljan sommaren 2018 satte krisberedskapen på prov. Resultaten från öppna jämförelser visar nu att andelen kommuner som har en beredskapsplan för höga temperaturer i LSS-boenden för barn har ökat från 38 procent till 70 procent under de senaste tre åren. En liknande ökning har skett när det gäller LSS-boenden för vuxna.

Årets resultat visar att:

- Andelen kommuner som anger att de har en beredskapsplan för höga temperaturer i LSS-boenden för barn har ökat från 38 procent 2016 till 70 procent 2019. För LSS-boenden vuxna har andelen ökat från 46 procent 2016 till 72 procent 2019.
- Andelen kommuner som anger att de har en plan för evakuering av särskilt sårbara grupper har minskat något i jämförelse mellan åren 2018 och 2019 för nästan alla insatsformer. För HVB barn har andelen minskat från 51 procent 2018 till 40 procent 2019.

Det finns skillnader i resultaten mellan länen och kommunerna

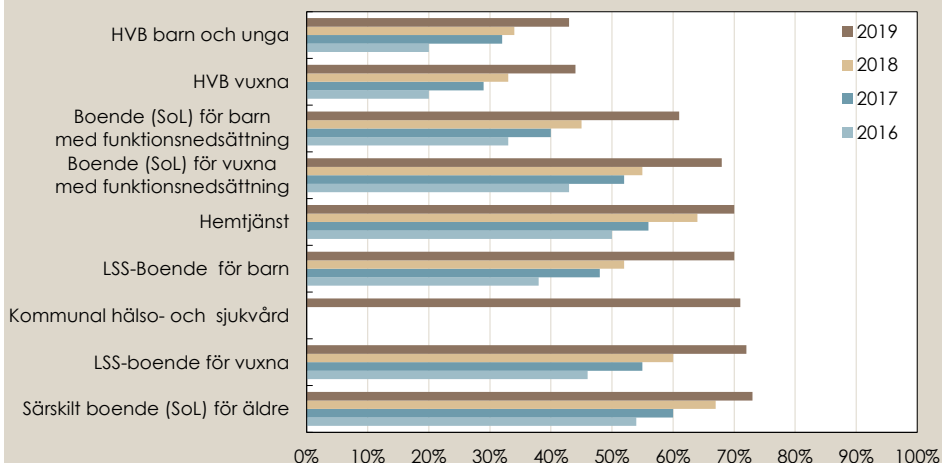
Syftet med jämförelserna är att förbättra förutsättningarna att säkra kvaliteten i verksamheter för särskilt sårbara grupper i samband med en kris eller allvarlig händelse. Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården är en viktig del av det svenska samhällets beredskap. Vid en kris kan personer som vanligtvis klarar sig själva behöva stöd från socialtjänsten. För brukare som redan finns i socialtjänstens verksamheter kan det vid en krissituation krävas nya eller mer omfattande insatser [1, 2, 3].

Ökad beredskap inför värmeböljor

Brukare inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården är extra sårbara på grund av deras hälsotillstånd, ålder och/eller fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Personer i LSS-boenden är beroende av personalens stöd för sin dagliga livsföring. Det gäller även för att praktiskt klara av att följa de råd, som ges av Folkhälsomyndigheten, för att minska en värmeböljas påverkan på hälsan [1, 4]. Resultatet visar en generell ökning av andelen kommuner som har en beredskapsplan för höga temperaturer, jämfört med de tre föregående åren. Största ökningen gäller LSS-boenden. För särskilda boenden för service och omvårdnad för äldre, som berör nära 90 000 personer årligen, har resultatet ökat från 54 procent 2016 till 73 procent 2019.

Figur 1. Beredskapsplan för höga temperaturer

Andel kommuner som den 1 februari har en beredskapsplan för höga temperaturer för särskilt sårbara grupper inom respektive insats, 2016 - 2019. Kommunal hälso- och sjukvård avser år 2019.



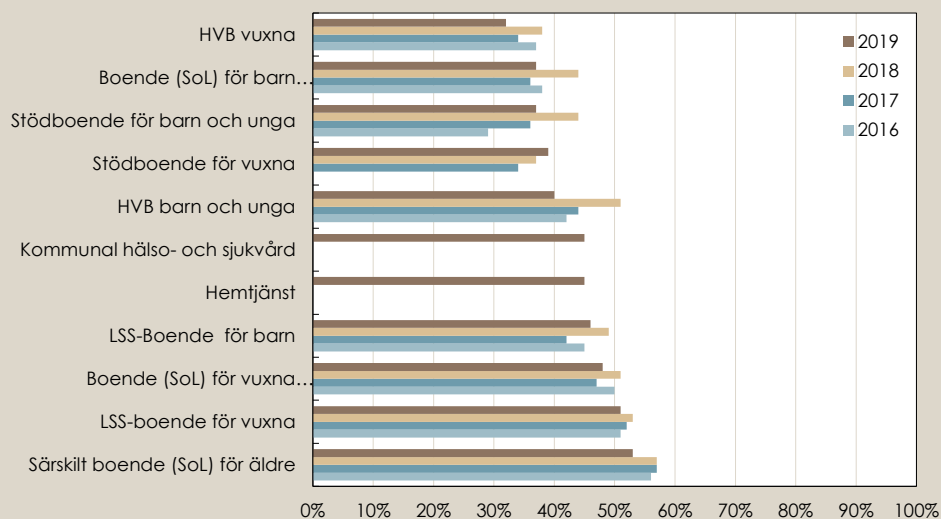
Källa: Enkät Öppna jämförelser socialtjänst kommunundersökning, myndighetsutövning, 2016, 2017, 2018, 2019 Socialstyrelsen

Planer för evakuering minskar

Olika situationer såsom elavbrott, dricksvattensstörningar eller en brand kan leda till ett behov av att evakuera.

Figur 2. Evakueringsplan för särskilt sårbara grupper

Andel kommuner som den 1 februari har en evakueringsplan för särskilt sårbara grupper inom respektive insats, 2016 - 2019. Stödboende för vuxna åren 2017 - 2019. Kommunal hälso- och sjukvård och hemtjänst enbart 2019.



Källa: Enkät Öppna jämförelser socialtjänst kommunundersökning, myndighetsutövning, 2016, 2017, 2018, 2019 Socialstyrelsen

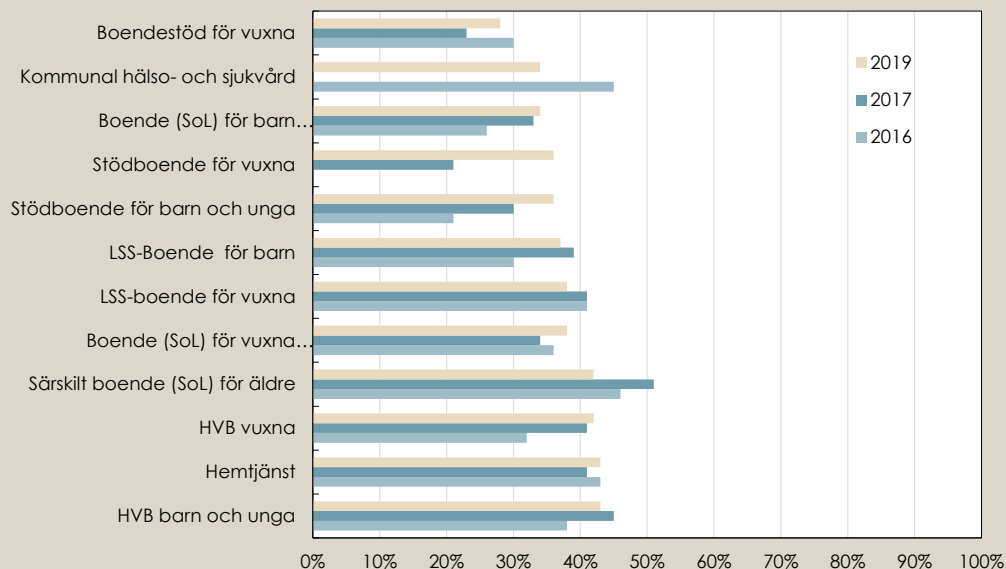
Andelen kommuner som har en evakueringsplan för särskilt sårbara grupper har minskat det senaste året för de flesta boendeformer. År 2019 är andelen högst, 53 procent, i särskilda boendeformer för äldre.

Krisberedskap sällan med i upphandling

För att stärka samhällets samlade förmåga att hantera kriser och dess konsekvenser bör socialtjänsten säkra att krisberedskap finns för de insatser som upphandlas. Ansvarig nämnd ska försäkra sig om att de verksamheter som upphandlas och bedrivs i enskild regi uppfyller kraven på god kvalitet. Årets jämförelser visar att rutiner om att krisberedskap ingår i kravspecifikationen vid upphandling saknas i drygt hälften av kommunerna.

Figur 3. Krisberedskap ingår vid upphandling av insatser

Andel kommuner som den 1 februari har en rutin om att krisberedskap ingår vid upphandling för särskilt sårbara grupper för respektive insats, 2016, 2017 och 2019. Kommunal hälso- och sjukvård avser åren 2019 och 2016. Stödboende för vuxna avser åren 2019, 2017.



Källa: Enkät Öppna jämförelser socialtjänst kommunundersökning, myndighetsutövning, 2016, 2017, 2019 Socialstyrelsen

År 2019 var andelen kommuner som hade en rutin om att inkludera krisberedskap drygt 40 procent vid upphandling av hem för vård eller boende för barn, hem för vård eller boende för vuxna, särskilda boendeformer för äldre samt hemtjänst.

Tolkningen av skillnaderna i resultaten vid en jämförelse mellan åren är mer osäker. Skillnaderna i resultaten mellan åren kan ha påverkats av att kommunernas socialtjänst och den kommunala hälso- och sjukvården under senare år fått tillgång till en ökad kunskap om vad det kan innebära att inkludera krisberedskap i upphandlingen. Sveriges kommuner och landsting, SKL, har fördjupat sitt stöd och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har tagit fram en vägledning om upphandling av samhällsviktig verksamhet [1, 5].

Referenser

1. Krisberedskap i socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård 2018 - Krishantering och krisberedskap i samband med värmeböljan 2018 för särskilt sårbara grupper. Socialstyrelsen; 2019
2. Risk- och sårbarhetsanalys 2018, Socialstyrelsen; 2019
3. Systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet – stöd för arbete med riskhantering, kontinuitetshantering och att hantera händelser MSB932. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB); 2018.
4. Att hantera hälsoeffekter av värmeböljor. Vägledning till handlingsplaner. Folkhälsomyndigheten; 2017.
5. Upphandling till samhällsviktig verksamhet: en vägledning. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB); 2018.

Öppna jämförelser

Målet med öppna jämförelser inom socialtjänsten är verksamhetsförbättring som kommer brukaren till gagn.

Datakälla: Enkät om öppna jämförelser socialtjänst, myndighetsutövning, 2019, Socialstyrelsen.

Svarsfrekvens: 95 procent av kommunerna och stadsdelarna.

Mer information

Du hittar alla årets resultat i Excelfilen, redovisade för stadsdelar i Göteborg och Stockholm, på kommun-, läns- och riksnivå på Socialstyrelsens webbplats, se fliken Krisberedskap:

<https://www.socialstyrelsen.se/oppnajokforelser/socialtjanst>

Där hittar du även alla indikatorer och metoden för 2019.

Kontakt:

Ann Johansson

Telefon: 075-247 30 00

E-post: ann.johansson@socialstyrelsen.se